

Baltijas Ģeinfonis.

Malīša: var gadu 2 r., p. visq. 1 r. 10 l., p. 3 mehn. 60 l., ar vē-
fūhsīshānu par pasti 2 r. 60 f., 1 r. 40 l., 90 l.; Jelgavā ar vē-
fūhsīshānu 2 r. 30 l. par gadu. — Uplīvīshānas meetas;
Jelgava: pēc redzījās, lūtas f. gr. bōde; Klein f. prečīshub.;
Rīga: Kartein l. gr. bōde, lečla Ralejučelā, Nr. 4, G. Bīntmanā
f. bōde; Peterb. prečīshubītābā, Ralkalvē ņir 18 senata krabī Busī,
tagad Biris l. gr. bōde Ralejučelā, un kugai l. grāpm. bōde pēc Sval-
wahreitem Nr. 59; Bausīk: pēc aptekera Görtē l.; Būdīga l. ar Dēl-

horna wahnu grabm. bohdē un vee tressas-ſt. Schepku l; Taſſe-ſt;
po ſim̄en l; Beſſi ſt (Wenden); vee Wahnm l; Wal-
meax̄; Treo l; grabmatu bode; Walkā; Rudolſt l; gr. bode;
Ruhjen̄; Ultidna l; gr. bode; Peevajā; Latv. grabm. bode;
Viltenē; vee vilteſtas wezakā l; Schulz; Weißauer; po Inſpektorſta-
tig. Gludiņa juſums, 6 tap. par rindinu, war nodal wiſas
+ chnis weelās. Redatījas adreſe: "Balv. Semtoja redatižai Telgabā"
(Ratvja cēla, Nr. 2).

N° 37.

Jelgawā, Peektdeenā, 17. septemberī.

1876.

Nahditajš. Laukfaimneeziba: Libdsekkli vreckch semes pabrlaboschanas. 1. Kuhdras un torfa seme. — Buckeye's plaujama machine. — Pahr bischu-turefchanu seemā Laukfaimneeziba Javanē. (Beigums). — Iž nemalteem graudeem zerta mafse. — Pahrpar: — Wissapabriga daka: Wefelibas padomi. b. Wefelibas-kopfchanadashadā dīshwes wejumā. — Divas mafas. — Sinas. — Atbilde. — Sludinajumi.

Laufaimneeziba.

Vihdselli preefsch semes vahrlaboschanas.

1

Kuhdras un purwa jeb torfa (semes-malkas=) semes-

Ja gribam sawus kultura-augus paneizinat un augstakus eenahkumus no teem panahkt, tad mums pahr wisahm leetahm jagahda par labu lauku mehsloschanu, spehzinashchanu un wali-nashchanu. Laukfaimneekeem naw til ween laba bariba saweem augeem japeewed, bet teem ari laba, weseliga weeta ja-apgahda; abi kopā, bariba un dñishwoeklis, ir us wisu wihsī wajadfigi, weens ween ne kā nelihds. Ka tad wišlabalki daram, kad semestalla-mehflus peewedam, to gan katris semkopis sinahs, tà pat kā ari to, ka semi wajaga katru gadu ar arkli un egeschahm par jaunu walnat. — Til ween ir janoschehlo, ka dauds faijneezibās gadu no gada peetruhkst stalla-mehflu, ari naw katram semkopim naudas deesgan, sewim truhkloschos mehflus zaur superfossata un zitu skunntigu mehflu eepirkfchanu avgahdat. Tè tad nu ir loti fwariigi, kad mahzamees wifus tos lihdseltus pasift, zaur kureem mehs sawu lauku auglibu waram pa-augstinat, beska tas mums dauds naudas mafkstu.

Pee teem lihdsekleem, kuri semi vahrlabo, peeder kuhdras
un purwa jeb torfa (semes-malkas-) seme, mergelis un
kalkis, gloatas is dihleem, seme is grahwjeem un
grahwju-malahmu. t. pr.

Wispapreefsch runasim pahr kuhdrun purwa jeb torfa-
seme. Kuhdra ir tumsha, gan drihs melna, waliga, weegla-
seme, ko mehs dauds plavu, ganibu un meschu dsiłas weetäs at-
rodam. Ja schahda melna seme ir zeeta un malkaina, ja to war
gabalds skaldit un fausä buhschanä preefsch krahmu kurinascha-
nas isleetat, tad to nosauzam par purwu jeb torfu (semes-malku).
Abas semes-sortes, tik lab kuhdra, kà purwa jeb torfa-seme ir
zehlusehs is daschadu sahlu, kruhmu, koku un lopu satruhde-
juscheem atlikumieem. Abas semes-sortes fastahw pa leelakai dalai
is ta, ko ar weenu wahrdu par „humuss“ jeb truhdu apsime-
jam.

Humuss jeb truhda ir preeksch wisahm semes-fortehm fwariga fastahwes dala, tas ir ihpaschi tas, kas semei tumschu krahsu dod. Tik lab mahlu-, ka smilschu-seme ir tik tad augliga, kad ta ir labi bagata ar humusu; seme, kurai maj humusa, iiodod gadu no qada tikai wahjus aquas.

Tahdu weetu, kur humus̄ truhkst, ir us daschu muischu laukeem itin dauds̄, fewischki pakalnu un falnu galotnēs, kur ik gaudus tikai wahjus augus̄ panahk, lai gan tahs weetas ne masak labi teek mehslotas un apartas. Ta pat ari gaischā, weeglā

fmilſchu ſeme, kà dſeltenà, fmagà mahlu-ſeme iſdod nedroſchäſ, un tikai wahjas plaujas, pat tad, kad ta labi top mehſlota un apſtrahdata, tikai tapehz ween, kad abahm ſemeſſ-forſtehm hu- muſa truhkſt, kurſch tik ladariq ſtrahda.

Wīsas schihs nu pat peeminetahs semes-sortes un fliftahs
meetas laulkōs newar zaur zitu ne ko tik weegli un pastahwigi kahr-
tibā pazelst un isdewigakas padarit, kā zaur kuh dras je b purwa
(torfa) semes usweschanu.

Smagà mahlu-seme zaur to top mihkstaka ua irdenaka, un weegla, faufà smilchu-seme drusku zeetaka un mitraka; abas semes-sortes war zaur purwa semi kreetni tapt pahrlabotas.

Schi melnà humusa-seme ari augeem loti der par baribu, jo ta pañneeds leelà mehrà oglu-ssahbi, kas, tà fakot, ir augu ihsta usturetaja un weizinataja.

Yrijchā kuhdras-seme ir pee lauku mehfloschanas totti nederiga, ta ir pat skahdiga, tapehz ka ta satur tahdu skahbi, kura preefsch augeem ir til pat kā gifts. Scho skahbi wajag is kuhdras semes ißgahdat ahrā.

Wislabaki scho war vanahkt, kad kuhdras waj torfa semi waj nu wasarā, waj rudenī leek kaudse famest un lauj seemā labi issfalt. Zaur gaisu un salnu top skahdigā skahbe israidita ahrā. Nahloschā pawaſarā tad war kuhdras semi uswest un iskaifit, un proti tur jo stipraki, kur seme aif humusa jo nabadsiga; $\frac{1}{2}$ lihds 1 zolles beesa kahrta peeteek zaur zaurim. Ja kuhdras semi us papuwi wed, tad ir bes tam wehl uſ wiſu wiſſi drusku ar stalla-

No ihpascha swara ir kuhdras seme ari preeksch kartupeelu audsinafschanas, fewischki weegla smilshu-semê. Ja fchë gribam ihsti laba darit, tad ir seme jau pee laika rudenî kreetni ja-apar, janoezë, drusku wehlaki tublit jawago preeksch kartupeleem, ja-eklaifa tad kuhdra seme eelschâ, un jałauj tai ta us laboko faga-tawotai semei zauru seemu stahwet. Pawasarâ tad ir kartupeli mogâs us kuhdra semii ja-uileek un ja-ee-ar.

Ari kā peelikums vee komposta faudses loti der kuhdras seme;
— ja, zaur tahdu kuhdras isleetschanu eekrahjahs kreetnis meh-
flu daudsums, kas tak latram laulkaimneelam jadsenahs pa-
nahet.

Ruhdras seme atrodahs leelôs daudsumôs, un ari purwainas
jeb torfigas plawas atrodahs daschâ faimneezibâ; bet tikai mas
laufaimneeki schos lihdsektus isleetâ, faweem laukeem to til jwa-
riku humusu peewesdamî.

Kaut schihš] rindinas uſi toſ deretu, daschu labu laukſaim-neeku uſ kuhdras un purwa jeb torfa ſemi wina ſaimneeziſbā kā uſ ſemes-pahrlaboschanas lihdſekli uſmanigu darit.

Sintenis.

Buckeye's plaujama maschine

Zapreezajahs, ka ari muhsu masgruntneeki saht semkopibas maschinu labumu ar weenu jo wairak eewehrot. Tas rahda gaifchi, ka muhsu semkopiba sper droshus solus us preekschu.

Pahri gadus atvakał wehl nedfirdeja ne no weena masgruntneeka, ka tas buhtu kūlamo- jeb plaujamo maschini eegahdajees, kamehr tur presim tagad tas naw wairs ne kas jauns. It ihpaschi Do-beles apgabalā jau daschs labī semkopis ar garainu spehku kūl un ar maschini schini rudenī labibū noplāhwa. Tomehr daschi, kas plaujamas maschines pirkuschi, ar tahm newareja strahdat, maschines negahja. Tā par peemehru Pehtermuischas dūmts-fungas S. sawu maschini aissuhitijis atvakał, ta ne mas naw derejusi. Kahdas sistemas un no ka pirkta ta bija, to nesinu. Tikai no tam pahrlezzinajos, ka no Zieglera un beedra pirktaas Buckeye plaujamas maschines plauj loti labi, gressch tihri meldē sakritu-fchu un loti gari auguschu labibū un kuhlus noleek (nowel) gauschi lihdseni. Pee tam plaujot isbirst dauds masak graudu, kahdas 10% prozentos masak, ne ka kad ar ißkapti plauj. Ja kahds plaujamo maschini wehletos eegahdat, tad no tam pilnigi pahrlezzinajees, waru Zieglera un beedra Buckeye maschines eeteikt, kas weenā deenā 18—20 puhra-weetas noplauj, t. i. ar kurahm weenā deenā tik dauds war pastrahdat, zil peemehra dehl ar 20 strahdneekeem tanī paschā laikā, ja ik kātrs strahdneeks par deenu waretu weenu puhra-weetu noplaut. Bet aprehkinasim to darbu naudā, lai ik kātrs pats waretu atswehrt, kahdi labumi pee schihis maschines isleetoschanas teescham atlez. Tahdam strahdneekam, kas par deenu puhra-weetu noplautu un it ihpaschi plaujas laikā, kad darba spehki, kā ūnamis dahrgi, drošchi waretu weenu rubulis malsat, kas us 20 puhra-weetahm istaifa 20 rubulus. Tik daudi tad Buckeye's plaujas maschine pa deenu nopolnitu, no kam ja-at-welk buhtu weens rubulis par algu strahdneekam, kas ar winu brauz un divi rubuli kā alga par 2 firgeem, kas maschinei preeskā jajuhs, atleek skaidri 17 rubli fudraba. Bet sverfim weenu foli tahlak. Peenemīsim, ka kahdā faimneezibā 120 puhra-weetu semes ik gadus buhtu noplaujamas. Ar Buckeye's plaujamu maschini scho darbu pastrahdatu 6. deenās, atlizinatu zaur to 6 reis 17 jeb 102 rubulus, jeb ar ziteem wahrdeem teizot, tad maschine pee feschū deenu darba, gan drihs 3 gadu laikā, buhtu ihpaschneekam atlīhdīnājuše to par wina īdotu maksu un tam ne ka nemaksatu, ka tas turpmāk ik gadus skaidrus 102 rubulus ne-īsdotus kābatā waretu paturet. Un lai nepeemirstu, kas pee wisa ta wehl teizams, ka tee lauki, kas ar scho maschini apstrahdati, tik skaidri noplauti, ka tur ne kas ne-atleek, kas pebz ar grahbefli buhtu jasakasa. Darbs ari abtrumā un ihstenā laikā pebz wehleschanahs pastrahdajams, kas pee semkopibas no loti leela fvara. Sawu pasinojumu slehdsot, beigās wehl peeminu, ka maschines ihpaschneeks ari zaur to daschu labu grāsi panahktu, ka tas maschini ziteem waretu īnomot, pats sawus laukus apkopis. Ka nu weens to ne-eespehtu, tad wairak masgruntneeku kopā tādu maschini preeskā fewim waretu eegahdat.

Kährklinu Tahnis.

Wahr bishu tureschann seemā.

(If gitu wihru ee wehrojumeem un yaafha veedfishwojumeem.)

Muhſu widū, kur seemas ir garas, drehgnas un aukſtas, nau neeka leeta, bites pa seemu labi iſturet. Ar winahm ir juſtament tā pat, kā ar dascheem ziteem mahju kustoneem: kā tahs seemā mituſħas, tahdu labumu tahs waſaru ſawam kopejam atmet. Pee labas biſchu iſmitinashanas ir ja-eewehro 4 leetas: Wajadſiga, weſeliga bariba, laba gaiff, deesgan filtuma un meers. Schinis 4 buhſchanas pastahw wiſa mahkſla: — „bites seemā labi iſturet.“ Ta leelakā un pirmā wajadſiba ir laba, weſeliga bariba. Dasħs tē domahs, ka medus, las tatschu no bitehm taifits, gan buhtu ta wiſu derigaka bariba. Bet tā tas ik reiſ naw.

Pee gowim labaks jeb fliftaks, wairak jeb masak peena gan nahk no labakas jeb fliftakas baribas. ko zilweks tahn dod. Bitemh tur preti daba ir ya wisam zitadu likumu nolehmuse. Winahm fawa bariba paswahm jamekse un jafaness. Tadehk

raditaj̄s tāhs apdahwinaj̄is ar ihpaſchū medus puhſliti jeb guſi-
nu, kurā tāhs wiſas medus ſulas, lahdas un kur tik tāhs atron,
eefuhž, un no tureenes preefſch ſawa uſtura tik tildeaudſ uſnem
ſawā maſā mahjā, zil wajadſigs, to pahrejo medus ſulu tāhs
iſlausch waſku kaninās.

Ka bites paschhas medu netaisa, ir saprotams. Drihsak waretu teikt, ka winas (bites) tahs medus fulas destileere. Noleez tik waj nu tuwak jeb tahsak no bischu-koleem agrâ panasaras laikâ, tad bites medus wehl zitur newar atraft, maleju traiku ar medu. Qabi skiprs bischu-koks eenesihhs no schi medus weenâ paschâ deenâ lihds 4—5 mahrzinas. Isnem bitehm scho medu un noleez ahrâ, tahs to atkal eenesihhs. Naw ne kur medus fulu atrodams, tad bites newar medu taisit. Ne bites nedî zits kahds kustongs war pats few baribu taisit. Buhtu tas pirmajahm (bitehm) eespeh-jams, tad tahs netaisitu tahdu medu, kuru ehdot paschahm jamirst, ka tas dauds reis noteek.

Kad pawasaroš loti agri filis apmetahs. Koki un ziti stahdi atdfihwojuschees sahk salot. Kad tad dauds reis pehz tam atkal aufsts apmetahs, ta ka kolu un stahdu fulu zaurumini aissalst. Pehz tee atkal atkuufuchi, islaisch medus hulas, bet kuras nu ir zaur pehdejo aissalschanu famaitatas. (Sweedri zilwekā ari famaitajahs, kad tee zaur peepeschu sa-aulfeschanos atpakał at-eet). Kad nu tur klaht puķu un kolu seedi nosalst, tad bitehm weseliga bariba pa galam.

No preeschu kokeem nemts medus naw ne lad weseliga bischu bariba. Tahdam medium ir eebruhna krabfa ar salganu issflatu, skahbi-ruhktta smele un reebiga smaka, ihpaschi lad pawasara attaisa bischu-fokus. Bites tahdu medu ehstdamas dabu zaur-eeschanu un mirst. Wisderigaku medu bites dabu no foku-silu, rapschu- un pu'ku seedeem. Tahdu medu ehstdamas bites wisgrakà seemà top no slimibahm un nahwes issfargatas.

Bet nu bitehm ir tahdas medus fulas janem, kahdas tahs tik atron. Tadeht ir balts un tumsch, garschigs un negarschigs, weseligs un neweseligs medus. Schini leetâ bischu-lopejs pats pa dala gruhti ko war darit, kautschu gan faut zik ne zik. Biteneekam to pat laba neewehrojuscham flits medus ja-ismun un rudenî, kad bites wairs newar baribu atrash, tahs ar weseligu medu jeb zukuru jabaro, ta ka tahs isnemtâ flitsa medus weeta saness labu, weseligu pahrtiku. Labaki ir agrâ rudenî bites barot, ne ka agrâ pawasari.

Daschu reis bites seemā nomirst badā nahwē, un tomehr tahm wehl medus deesgan. Tas noteek tāhdā wihsē: Kad paschā bischu stropa dibinā, kur bites sawu seemas korteeli nem, eeleet pilnus medus rahmisches un tad us durtinu puši ar weenu tuk-schakus. Bites tur medu atraßamas dodahs ar weenu wairak us dibenu. Pee stropa seenas noßlußchās tāhs wairs atpakaß negreeschās un apmirst badā, kautschu preeßchā us stropa durtinu puši buhtu wehl medus deesgan. Tadehł pee bischu eeseemoschanas jaleek paschā dibenā tāi weetā, kur bites seemas eesahlkumā sawel-kahs kopā un medus-tukschā wasku rahmitis, tad weens pustuſschās un tad tee pilnee. Tāhdā wihsē eeseemotā bischu stropā bites arweenu rikti gu zelu usnems, ais ween us to puši dodamahs, kur pilnee medus rahmischi.

Otra leela wajadsiba bitemm seemä ir weseligs gaiss. Lai
fchi wajadsiba winahm netruhktu, tad wajadfigs pee stahwo-
scheem bischu-koleem, kas lihds apakshai pilni ar wasku rahmi-
scheem, wasku plaukstas platumä isgreest, jeb ja to negrib, tad
bischu koku ta taist, ka tam apaksh apakshchejeem rahmischeem
wehl lihds 3 zolles tuksha weeta ir preeksch gaifa usturescha-
nahs.^{*)} Gulojcheem bischu-koleem, kas lihds apakshai pilni
peesträhdati, ari wajadfigs 3—4 pirkstu platumä wifus waskus
isgreest. Tik jafargahs, ka tahdi zaurumi nepaleek, kur wehjisch
rauj zauri.

Tahda nu pat veemineta tukscha weeta bischu kofa naw ne
ween preeksch weseliga gaisa usglabaschanas deriga, bet issarga

* Manim 6 gadu loikä, samehr tahi bischü loki, wehl ne weena bischü salme naw pa seemu aifgahjuje postä.

bischu stropu ari no peleschanas. Pelejumeem ir ihstena deriga weeta neskaidrā samaitatā gaisā. Naw derigi, ka ziti bishu ture-taji sawus bishu-kokus zeeti jo zeeti aistaifa un ismuhere. Tā eesloditas bites war jo ahtri beigtees. Bisderigaki ir bites labi laiku rudenī eesemot un tad aiskiteschanu bitem pashahm at-staht, taht labaki sinahs, ka un jik tur darams.

Pahr filtumu runajot jasaka, ka bishu koki seemā it ne kad newar pa dauds filti buht; zitadi tee buhtu jafurina. Ka bitem pashahm filtumis derigs, us tam winas pashas sawus kopejus usmanigus dara, wihus schirkinas aiskitedamas, ir leelakas skreij-zaurumus aistaifdamas. Tā tad bishu-kokus ne kad newar domat pa filtu.

a) Siltos bishu-kokus bites tā nesapseeschahs kopā, ka taht gan drihs ne pakustees newaretu. b) Tām naw wajadfigs, pashahm no fewim to wajadfigu filtumu fataifit. c) Winas wairak dufs un tadehl masak ehd un isturahs it rahmas, tā ka gan drihs ne pa galam newar manit, ka bites ir koka.

Pa wisam zitadaki ir aukstā bishu koka. Kad tur wehl tahdi rahmischu atrodahs, kas wehju rauj zauri. a) Lai bites tahdōs kokus nenoaltu, tad tām ir zeeti jasapseeschahs kopā. b) Un ir tām weenā kamolā zeeti faspeeduschahs, tad tām pashahm sawa isdwashota dwashcha aikal ja-eedwach. c) Zaur zeetu kopā faspeeschano sawi puhlejahs, spēhki winahm masinajahs, un tām wajadfigs wairak ehst. Un ehd tām dauds, tad newar ar sawu tihrischanos nogaidit lihds pawašaras jau-kahm deenahm, kur winas mar isskreet, bet apkehsa eekshā was-kus un medu. Tas war bitehm pashahm par postu buht. No aukstuma dabu bites, tā pat ka zilveki un lopi, zaureeschano, un ne wis no filtuma. Loti derigi ir, ka bishu kokus nowembera mehneshcha eefahkumā apleek ar spaleem, tā ka preekschpuse ar is-skreijas-zaurumeem paleek ne-apsegta. Spali nelaisch filtumam iiseet un dreghnumam peekluht. Tanis ari peles labprahit nemahjo, kurā zaur sawu tschabinaschanos un skrabinaschanu bites padara nemeerigas.

Kad bites jau seemas-dusā sagahjuschas, un bishu-koki dees-gan filti aptaifiti, tad biteneekam zita neatleekahs ne ka darit, ka tik apskatitees, waj skreij-zaurumi naw aiskejusch, ka faktiga gaisa mainischana sawi aiskaweta. Pahr wisahm lettahm ari jagahda, ka bites ne-istrave, waj nu zaur stipru troksni tuwumā, jeb zaur dauds staigaschanu ap bishu kokeem, ihvaschi kad seeme fasaluse, jeb ari zaur pefschano pee bishu kokeem. Dascheem jauneem biteneekeem ir eeradums, ik nedelas gribet sinat, waj bites wehl dshwas, tee staiga un dausahs ap un pee bishu-kokeem. Bites zaur tam istrauzetas saleen apakschā pee skreij-zauruma, newar wairs atpatal aikluht un tur pat nomirst. Tas gaisa mainischana sawi kahde un wiss bishu-kokus jo drihs war sahkt yelet. Tas ir skitti. Ir bites rudenī labi eesemotas, tad war drosh buht, ka labi isskahwehs. Ir wasārā ik no deenās bishu-kokus wālam taifit ir nederigi. Tik lihds ka gahts, lodischi jeb wasku-rahmitis teek isnaemti, tad bites to ik reis no jauna aikal aismuhre, un pee tam aiseet laiks, ko tām waretu zitadaki isleetat. Jo weenu leetu par dauds rokās nemt un zilit ir nederigi. Tā ari pee bitehm. Wisam ir saws laiks, un wiss aikal sawā laikā. Tas ir derigs un weseligs.

Deeweris.

Lauksaimnieziba Japanā.

(Stat. Nr. 36. Beigums.)

Japaneeschi swin loti dauds svehtdeenu, wišmasakais seschias kārā mehnēsi, kurās tee pawada ar musku, ugu noschanahm, dan-zoschanuun dseedaschanu. Ari pee darba tee labprahit dseed.

Semi apstrahda pa leelakai dalai ar labystahm un kapelem un tapehz ta ari ir tā iskoya, ka pee mums dahrīa seme. Semes apstrahda schana noteek 12 — 15 zoli dshli; darba rihki teem ar weenu tahdi pashchi, kahdi jau preeksch tuhstoschi qadeem bijuschi.

Nihds ir pee Japaneescheem tas swarigakais un wis leelakā mehri audzinatais stahds; ar rihsi tee ari jawas nodoschanas

aismaksa, kurās istaifa par gadu 7 lihds 8 bilijonu mahržinu, tas buhtu puze no wisa eewahktā rihšha.

Kweeschi top nowemberi rindas sehti un trihs nedelas wehlak rindu starpās aikal firni, rahzeni, ūhpoli, kahposti un ziti tahdi augi stahditi un apleeti. Aprili jeb majā ir kweeschi gatavi; tee reti kad isaug par 2 pehdas garaki. Labibu uskrauj firgeem us muguras un tā wed us tirgu; us latru firgu leek 300 mahrž, un no-eet 15 juhdses par deenu. Sirgi netop kalti, bet teem uimauz kahjās salmu kurpes.

Meeschi der zilwekeem, lopeem, zuhkahm, putneem, un firgeem par baribu un top agrak sehti, ne ka kweeschi, tos tagad iswed ari us Kihnu.

Bomwilna tik pat ka rihfis top leelsā mehrā audzinata; tā ka rihfis gan drihs winu weenigā bariba, ta pat gan drihs weenigā is bomwilnas tee taisa sawu apgehrbu. Bomwilnas laukās nahk kweeschi un pehz kweescheem diwi gadi no weetas ziti augi.

Preeksch tabakas top seme loti ruhpigi mehflota un isstrahdata; majā stahda tabakas rindu starpās zitus stahdus. Kad oktobri tabaka eewahktā, tad lauku apsehj tuhlit ar kweescheem.

Zulkurs peeder pee semes swarigakajeem raschōjumeem; zulkura nokopshana noteek nowembri.

Lini un kanepees aug loti labi; tā pat ari tehja.

Bet Japanā ir it ihpaschi bagata ar tropiskeem (karstas semes) auglu kokeem un ogahm un tapehzari dahrnneziba top ruhpigi kopta.

Gewehrojama wehl ta buhschana, ka Japanā pee $33\frac{1}{2}$ mil-jomu eedshwotaju tikai 300,000 firgu. 700,000 leel-lopu un aitu ne mas naw, kaut gan labu ganibū teem loti dauds.

Iz nemalteem grandeem zepta maise.

Maskawā jau ilgaku laiku pastahm sem Sarina funga wadi-schanas maises zeptuwe, kurā is nemalteem graudeem maiši zep, kas esot wehl gahrdaka, ne ka is milteem zepta maise. Kara ministerija ataizinaja Sarinu us Pehterburgu un usdewa tam, weenu kompaniju saldatu no Ismailowa regimentes ar schahdu maiši apgahdat. Sarinsch atbrauja is Maskawas ar wisahm maschinen, kas preeksch graudu sorteereschanas un faspeeschano sawi jadfigas. Labibu dabuja Sarinsch is Owsanikowa magasines preeksch wesela mehneshcha. 20tā martā Sarinsch eefahka sawu darbu. Sarinsch gribēja pa preeksch rudsus sorteeret un tikai rupjakos graodus preeksch maises zeptshanas isbruket, bet techniskā Komiteja tam to ne-attahwa. Behdigis nospreeda, ka pirmās 2 nedēlās maise jazep no nesorteereetem, bet pehdejās 2 nedēlās no sorteereetem rudsus. Bet laj sinatu, tik dauds labu graudu rudsus, tad nehma pa preeksch weenu kuli rudsus, kas svehra 9 pudi $6\frac{1}{2}$ mahrž., un atrada, ka kuli bija pirmās sortes rudsus 1 puds 36 mahrž., otrsas sortes 5 pudi $27\frac{1}{2}$ mahrž. un treshās sortes 1 puds $14\frac{1}{2}$ mahrž. Bes tam wehl bija kuli daschadu netihrumu $8\frac{1}{2}$ mahrž. Nu nehma preeksch zeptshanas 8 pudi 38 mahrž. nesorteeretu rudsus; tomehr netihrumu no teem pa preeksch atschikhra. Rudsus graudi nebija pehz isskata ne mas rupji. No scheem 8 p. 38 m. tapa 4 p. 10 m. masgati. Rudsus eebehra leelā kublā, kurā bija ne-augsti no dibena eetaisits drabtes feets; kubla dibenā bija eetaisiti diwi „krahni.“ Nu lehja rudsus uhdeni wirsū un rudsus labi ismaišja. Lufschee graudi un ziti netihrumi, kas wehl bija rudsus atlikuschi, peldeja uhdens va wirsū un tapa nofmeti. Netihras uhdens tika zaur „krahneem“ nolaists un jauns tanī weetā usleets. Pehz tam rudsus mirka 24 stundas, pee tam Sarinsch peemineja, ka 16 graudu filtumis esot tas labakais. 30tā martā pulksten 3 pehz pusdeenas uhdeni nolaida, kuresch bija gaischi dseliens no krahfas un pehz eesala smēleja; pehz tam ismirkuschos rudsus ihvaschi preeksch tam taisīta speestawā speeda, pee tam 4 saldateem veetīka 2 stundahm darba. Isspeesti graudi nu bija eedseltena massa ar patihkamu ūmarschū. Schi massa nu tika pulksten 8 wakarā eejaulta, proti nehma 2 spani no ta uhdena, kurā bija labiba mirkusi, peebehra 2 mahrž

sahls klaht, safsdijsa uhdni lihds 20 grahdeem, eejauza tad sa-peestos rudsus, apsedsa eejawu (mihklu) ar diweem beesem mai-seem. Behz 12 stundahm bija maise kreetni isruhgusi un tika nu ihpaschās d'selis-formas 8 m. maises gahja, zepta. Formu eeksh-pusi pa preeskhu ar alu ismehroja. Behz 2 stund. 50 min nehma maijs is krahsns, ta bija gatawa. Iszeptà maise tika ar pabeesu deki apsegta un ta atlahta, kamehr bija pilnigi atdsifusi. Dr. Chon's licha pa preeskhu wisu kompanijas saldatus noswehrt, kuri scho maijs dabuja, laj waretu no schihs maises barodamà spehka pahrlezzinates. Dr. Karejew's apnehmahs schihs maises barodamo spehku ismehginat pee 6 funem, kurus lihds schim ar ar rupju saldatu maijs baroja un kuri pee tam netapa ne mas weeglaki.

Sarina maises zeptuwi apmekleja dauds lauschu, to starpā ari fugu inscheneeri, kas attrada, ka scho maijs loti labi warehs preeskhu fuga laudim bruhket. Ari general-adjutants Baumgartens nonahza ar sawu gasgaschu Sarina maises zeptuwē. Wirsch fazija, ka jau Maskawā reis Sarina maises zeptuwē maijs pirzis, kas 18 deenās, kamehr to isbruhkleschi, netapusi ne mas weza un zeeta.

Wahrpa.

Ulis, kas us roschu-kokeem atronahs, ir isnihzinamas mis-droschaki zaur issijateem koka-pelneem, ar kureem rihtōs, kad lapas no rasas wehl ir mitras, roschu-kozina sarus apputina; tatschu wajaga ari lapinas apgreest, lai ta apakshcheja dala nepaliku ne-apputinata. Kad nakti naw rasa bijuse, tad wajaga tos roschu-kokus preeskhu apputinashanas ar uhdni apflazit. Schis lihdsellis pret utim geld ari pee ziteem augeem. A.

Wispahriga dala.

Weselibas padomi.

c. Weselibas-kopschanan daschada d'sihwes-wezumā.

(Stat. Nr. 36.)

Zilwels pagehr sawadu baribu un sawadu kopschanu katra d'sihwes laikmetā. Sihdam's behrns pagehr tikai peena baribu, labu, tihru yafiltu gaisfu. Ahda jatura tihra un filta zaur mas-gashanu filta uhdni un zaur filtu apgehrbu. Buhs jaguldina filta, mihištā, fausā gultā; wina azis un aujs jasarga no stip-reem eespaideem. Behrns jamahza lehnam un ne par dauds agri kahjahn eet; tas ari japeerahdina pee kahrtigas d'serschanas un guleshanas. Pret behrnu top daudseis grehkots zaur zeetu eetish-chana autōs un zaur filtu galwas apsegū; — zaur to, ka tam lauj sposchai gaismai azis krist; — zaur baroschanu ar miltu weelahm, kuras behrns newar sagremot tapehz, ka tam truhkst kreetni seekalu; — zaur agru sehvinašchanu; — zaur to, ka to mahza par dauds agri eet un skreet; — zaur isneschanu aufstā puteklainā gaisā; — zaur ne-apsegutu wehderu sa-aufsteschana nakti, ka ari zaur sa-aufsteschana pee peldinaschana (masgaschana). Pee beeshas apkahrtnefashanas, schuhposchanas un eemidfischanas zaur d'seedashanu behrns loti ahtri ta veeron, ka tas mehgina zaur brehkschanu sawus kopejus peespeest, laj to nejs, schuhpo u. t. pr. un ja tikai wina vrabtu pee tam us mata ispidisi, tad netillibas pamats ir likts, jo behrns top loti nerahtnis un nepaklausigs. Pee jaunpeedsimuscheem behrneem beeschi 3 jeb 4tā d'sihwibas deenā azis zaur dascheem zehloneem faslimist; nekaweejes tahdā reisā sapratigu ahrsti palihgā saukt, zitadi behrns war tapt neredsigs. Kad behrnam fahk labi dihgt, tad tas dauds reis faslimist, ja pat kampjus war dabuht, tomehr zaur schihs kaitem behrns ne kad nemirs. Ka dauds behrni schajā laikā nomirst, tas zelahs zaur nekahrtigu behrnu kopschanu, pee kam behrnu mirschanas zehlons ir pa leelakai dalai waj nu

zaureeschana, kas zelahs no wehdera sa-aufsteschana, jeb ari plauschu satwihschana, kas zelahs no aufsta netihra gaisa.

Lihds 8tam gadam behrns ar weenu wehl pagehr leelas ruhpibas par baribu, gaisu, filteru, meegu, ka ari prahru zilashanu un attihstischana. Gesahkumā jabaro pa leelakai dalai ar peenu, kamehr tam fahk lehnam supu, kura pauti, milti klaht, ar baitu maijs un wehlak ari smalki fagreestu galu dot. Skatees un ruhpejees, ka behrns wisu kreetni sa-ehstu un ari ka tas ar weenu sinamā laikā ehst dabutu. Nadina behrnu riktigi runat zaur to, ka tam fahz wahrdus preeskha, mahzi behrnu bes kaweschana habs paklausit, radini to pee tihribas un kahrtibas, ka ari pee pateesibas uu taisnibas. Stahwot jeb ejot behrnam peepalihdsi zik mas ween eespehjams, laj wina gribeschanas spehks un ismara waretu jo pilnigak attihstitees. Tikai ap zetorto gadu behrnu war fahkt radinat pee aufstas masgaschanahs, pee kam pa preeskhu remdens un wehlak aufsts uhdens janem. Pret behrna labklahschano top ari zaur to grehkots, ka tam dod nekahrtigu baribu, ka par dauds rupjas maises, karkufelus, saldumus, alu, wihnu, kastju, teju, wirzes, jo pee tam behrns eeton ehst wisu, ko un kad til grib. Behrna isneschana laikā un pee aufsta laika ir it ihpaschi tad jd skahdiga, kad behrns jaw klepo un kad tam jaw ir eesna (Schnupfen). Bakards behrns nedrikft ilgi palikt fahjās un it ihpaschi tur, kur duhmi.

Skolas behrneem, ka puiseeme, ta meitenehm jadabu spehjiga bariba, bet ari loti jataupa smadsenes (naw pahrlezzigi jaspesichahs pee mahzischananahs). Teem wajaga dauds kustet, peldet, wingrot, flidkurpes skreet. Meesa wairak janoezeetina zaur aufstu masgaschanos, plahnu jeb pilnigu apgehrbu; teem ari jadabu kreetni (10 lihds 12 stundas) isguletees. Wezaki un audsinataji nedara pa reiñi, kad tee behrnu fahk par dauds agri (preeskhu 7 un 8 gada) skolā suhltit, teem usleek dauds privatstundu (stundas kas behrneem bes skolas stundahm top ihpaschi dota) un pahrlezzigi dauds darbu. Ari skahde agra zelshchanahs rihtōs, ilga sehdejchana, it ihpaschi peelihschahs sehdejchana, mas atpuhschanahs, flits gaisi no dauds behrneem skolas istabas; ta pat jafargajahs behrnam ar pliki par ausi fist. Bis wairak zeesch meitenes zaur schaurahm drahnahm, ilgu sehdejchana un pahrlezzigeem rokas darbeem, zaur ko tahs jaw skolas gadōs top bahlas un gredas.

Jaunelli un jaunawas gadōs (pee wihreescha no 16 lihds 24, pee feeweefcha no 14 lihds 20 gadam) buhs jo labak, jo ilgak jaunelli un jaunawu wehl ar weenu ka behrnu s'kopf. Baribai wajaga buht prastai, fahrtigai un weegli fagremojamai, bet ne fahltai un piparotai. Labs skaidrs tihrs gaisi ja-eedma-scho zik ween ilgi war. Apgehrbam wajaga buht deesgan filtam, bet newajaga buht schauram. Romanu un mihlestibas stahstu agra lajshana, ka ari nekahrtigu weetu un beedribu apmekle-shana pa wisam nederiga; tapat skahdiga stipra alus d'serschana un tabakas smiehkeschana. Ahda jatura tihra, naw dauds jasehd, bet beeschi jastaiga. Meitenehm newajaga laut fruhfis un wehdera fashnaugt.

Pu'muh'sha gadōs lihds 45 g. vee feewas un 55 g. pee wihraj wajadsetu zilweskam buht wisweselakam; tomehr zaur nekahrtibu weselibas kopschanu jaunibā dauds zilwelu ari schinī d'sihwibas laikmetā wahrgst un flimo. Schinī laikmetā wajaga zenstees, wisu organus uj winu pilnibas pakahyena usturet un newajaga teem laut par agri nowezot, pee kam it ihpaschi jaluhko us to, ka meesā weelu-maina notiktu kahrtigi. Ta swarigakā buhschanā ir: fahriba wifadā sinā un kahrtiga dorba un atpuhschanahs eedalischana. Grehkots top zaur to, ka mas kust, be ilgi strahda un sehd. Newajaga pahrlezzigi novuhletees, be wajaga apdomat, ka meesa naw no d'selis jeb tehrauda, ko newa retu falausit un samaitat. Zahdeem kas ar weenu ar sa-aufsteschana un kaulu fahpem suhdsahs, jawalka wafarā homwilas seemā wilaini kamsoli uj plikas meejas. Seeweefcheem waja-dsetu weenadi biskes walkat. Wilainas sekés un filta kahju ustu-

reschana ir pee daudj zilwekeem loti wajadsiga, ja tee grib weseli palikt.

Wezuma deenās jamahzahs meesas wahjibas panest. Kahrtiba un sahiiba ir wezumā loti teizama. Beegli sagremo-jama bariba un glahsīte wihsa ir wezumā wajadsiga deht grim-damās weelu-mainas ustureschanas; fistumu pagehr wezums, tā vat ka behrniba. Naw teizami, ja wezumā dīshwes wihsi is-maina, naw jastrahda darbs, ko wezuma deht nespēhj, naw pahrleku javee-ehdahs un japee-dīerahs. Tapat jasargajahs no wihsa, zaur ko ašnu tezeschana no smadsenim taptu apgruhtina-ta, ka ari no pahrleekigas ašnu peeweschana s smadsenim.

(Turymat wehl.)

Diwas mahfas.

Humoristigs stahs is somlijos dīshwes. No Adolf Allunan.

(Stat. Nr. 35.)

Peezas nedelas pa tam bij pagahjuſčas.

Bij jaunks ſwehtdeenas rihts. Birks stahweja ſawas iſtabas wihsi, it jaunas, melnas drehbēs mugurā un Hirschkuſ lehkaja wiham apkahrt, papihra mehru par plezeem, alasch palozidamees un drehbes noglaudidams.

„Nepas jel! nepas! Ko Tu nu mozees!“ Birks duſmu pilns iſſauza. „Tihri kauns, tādahm drehbehm ſchodeen Osola kahſas eet, un turklaht wehl par bruhlganu brahli. Schē Dew wehl pēezi rubli un nu mehs efam gatawi!“

„Herr Birks, Herr Birks! Ko Juhs dareet par zožkem?“ Schihds raudadama balsi jautaja. „Mehs tatsche eſmam notaiſſiſe 25 rubules par tam melem drehbem un tagad Juhs man eſet dewuse ar wiſe kopā tikai 20 rubules. Waj Juhs gribet taſit mane par weene nelaimige zilweke?“

„Ne-ahſtees welti!“ Birks pawehleja. „Par ſamaitatu apgehrbu nemalſaſhu wairak!“

„Ui gewaltes!“ Schihds nu pilnā rihkē blahma, Juhs gahſet eelf nelaimē mani ſeeve un wiſes manes behrnes!“

„Laid mani tagad meerā! Ja Dew wehl kaſ nahkſees, tad pehz kahſahm dabuſi. Bet tagad man nam waļas, us Taweeem pahtareem klausitees!“

Tā teižis, Birks Schihdam parahdijs, pa durwim iſeet, tad taħs aifflehdſa un zapſ! ratōs eefschā. Jahnis uſſita ſirgeem, un zeenigs ſkrihwera ſungs aifbrauza, ka vuteja ween.

Schihds behdigti noſkatiyahs. „Qabe firma!“ winsch galwu kriatidams teiza. „Bet wiſe, ko Tu dari man tagad, to Dew atmakſahs ar ſintem prozentem. Tawee Ottile no ta Lugu Theodore. Spase! Woi Tu redje, kaſ par lepne bruhlgane brahle ar ne-aif-makſatem ſwahrkem!“

Un duſmās ſpeeki gaſa wizinadams, Hirschkuſ noſliboja us bruhtes mahjam. —

Osola kahſas ſwineja diwi deenas.

No pirmās deenas, ſwehtdeenas, buhs masak ko ſtahtſtift. Weſi bij no malu malahm ſanahkuſhi un Birks, ka goda marſhals tos ſanehma. Ari Berſe un abi Beresowi netruhka. Tā-pat bruhtes abee brahli bij atnahkuſhi, no kureem weens Zel-gawā pee kahdā „kneipista“ jeb, ka tee fungi paſchi ſauzahs, „kaufmana“ (!) mahjibā bij, ko jau tuhlit no wiſas iſtureſchanos pamanit wareja, bet otris wehl wareja kahru brihdi weeta ſtahtſees, jo winsch neka nebij mahjisees un brihwā zilweks bij. Kesteris bij kreetnu duhſchu eetaiſſees un no rihta mahjās eedams dſeedaja: „Kam tik dſili behdās kriti!“

Otra kahſas deena jo jauka bij. Osols ſpahrweda jauno ſeewu ſawās mahjās, palaifis no wiſeem weefiem. Osola puſchi bij iſzehluſchi ſtaltus goda-wahrtus un iſtabas ar ſalumeem iſpuſchkojuſchi. Birks ſkraida ja apkahrt, ſchē un tē pa-wehles dodams, kur warbuht kaſ peemirſis bija. Kad kahſneeki us leela zela bij redſami, Birks iſſchahwa dubullſtobru flinti un ſkrejha aſchi iſtabā, otru reiſi peelahdet, bet nelaimigais klupa

pahr ſleekſni krita gar ſemi un — biſſes maifes pahtagas weetā bij puſchis. „Nolahdets Schihds!“ winsch eekleedſahs un no Margreete adatu un melnu deegu eegahdajees, ſahka pats wainu iſarſteht, ka deesgan labi iſdewahs, jo lahpita weeta tika zaur pagareem ſwahrkeem apfegta.

Muſikanti ſahka kreetnu marſchu uſraut un gara, gara ratu rinda, baroteem ſirgeem preekschā, eebrauza ſehtſplazi. Birks pirms Ottile iſ rateem zehlis, palihdſeja ari zitahm dahmahm pee iſkahpſchanas, bet ſchodeen wairs jau nebiha wiſ iſlunkans, ka wafar, jo noschehlojamas biſſu deht nedrikſteja daudj loži-tees. Kesteris bij ap peeri baltu drahnu ſehjis un ſuhdsahs par breesmigahm galwessahpēhm. Pebz kahda brihtina wiſi iſ rateem bij iſrahpuſchees un nu dewahs iſtabās, tikai wežā Budin kundſe ar ſaweeem deenest ſaudim palika ſehjas widū, ka kad wehs us ko gaiditu. Un teefcham eebrauza leela ora, tſchetreem ſirgeem preekschā. Tā pa h̄r wed a Annas puhrū!

Un bij gan puſcheem un meitahm ko redſet! Lahda, kurā Annas puhrū un kura orā bij eekrauta wiſ zaur ar dſelſim nokal-ta, bij puſotra aſa gara un 4½ pehdu augsta. Hirschkuſ ſehdeja ka waktneeks wiſju un, ſehta eebrauzot, breesmigi „Urrah“ kleedſa Nu ſprauſladamos ſirgus aptureja un Podin kundſe noſtahjahs atwehrtās flehts durwiſ, bet Hirschkuſ komadeereja puſchus.

„Nu, ſehnes,“ winsch kleedſa,“ kam ir deesgan ſpehleſ? Welzet kamsoles noſt un ſpaujet eelf rokem. Tā, tā! Ko, Sprize? „Tu gribi weens vats to gale zelt? Woi Tu traſe eſe? Nahzet wehl trihs puſches. Tā, tā, nu ees! Weens — diwe — trihs — zelet nu. Tſchipe, tur to gale augſtak! Nu us preeſche!“

Puſchi zehla noſmihduſhi un Podin kundſe patihkami paſmehjahs, redſedama, ka meitas bij galwas kopā fabahjuſčas, tſchukſtedamas un brihnodamees. Tā wina ari nedabuja dſirdeſt ko Hirschkuſ ui ſmeiſoſheem puſcheem ſazija: „Lehne, lehne, neſaſit man taħs akmeneſ, kaſ eekſa!“

Breezigu waigu Birks iſnahze no iſtabas un laħdi eeraudſiſis, winsch it ehrmoti paſmehjahs. Bet liħdi Hirschku bij eeraudſiſis, preezigais waigis uſ weetas par it nopeetnu pahrwehrtahs. Winsch aiffauza Schihdu pee malas un tam it piki teiza: „Waj ſini, manas biſſes jau zauras!“

Likahs, ka Hirschku ſchi wehſts loti patihkama bij, jo winsch knapi tikai ſmeekluſ aifturet eefpehja.

„Woi Juhs ſineet ko, Herr Birks?“ winsch tad teiza, „Leezett par eelahve wirſu to peeze tubule gabale, ko Juhs man palikah eelf parađe.“

To iſteižis, winsch nenogaidija ne atbildes, bet lepnī atgreesa Birksam muguru, kahli ee-eedams.

Kahſneeki palaida laiku ſħa tā; kamehr wehl ziti ehda, jau preferankſe mehgina ja ſawu laimi, wehl ziti melleja un atrada danzoſchanā patihkamu laika kawelli. Tikai Schannos, ſinamā eemeſla deht, daudi ſehdeja us weetas un ja wiham par daudj wiſju naħza, lai ſħis ari danzojot, tad eedroſchinajahs, pee kah-das rahmas frankſes it maſineem ſolineem dalibu nemt. Osols pirmo walzi nodanzojs, noſehdahs pee kahru galda un — paſpehleja it brangas ſumas. Tas jau ſaprotams: kam laime miheleſtibā, tam nelaimē ſpehle! Mikeliſ bij ſwefchos kutscheerū ſameelojs ar ſiħru ſħnabi, ari pats bij par daudj baudijs, kamehr beigas ar wiſeem kutschereem uſkahva us ſeena behninga gulet. Wežā Podin kundſe gan driħi pa kahli ween dīshwoja, iſdodama ehdeenus un dſehreenus, ſwezes un zukuru. Jauna Osol kundſe un Ottile dabuja no wiſahm dahmahm jo wairak danzot un tikai Luise un Emma iika ka weentulites apkahrt gruhſitas. Ja Margreete par wiſeem nebuhta apſcheljusheſs, wi-nas ne pa-eħſt ne buhtu dabujiſčas. Likahs ka mahſinas wehl noſehgt neprata, ko wiſs tas trokniſ apſhmeja.

Wakaram uſnahkot, wiſi jo jautri tapa. Kneipifts Podinsch bij labi eedraudſejes ar kesteri, jo winsch us weetas bij nomani-jis, ka tas no wiſeem ziteem prata labaki dſert. Abi dſehra un dſehra, kamehr brahlibu ſadſehra un kesteris ſahka ſtihwu mehli

Podinam isskaidrot, kà zilwekam wirs semes jadfishwo, ja winsch muhschigu dshwoschanu grib mantot. Hirschkus bij atstutejees pee durwju flengehm un skatijahs us danzotajeem. „Kà wines wises luffiges ir,“ winsch pats us sewim teiza, „bet kad es nebuhte, tad ar nebuhte nerekde prezessane bijuse.“ Un klahf stahwoscho Margreeti apkampdams winsch teiza: „Rahde biske no ta peeze rubules es tatsche ware nodanzot! Margreet, nahz us weene schleipere!“ Gan Margreeta turejahs pretim, bet Hirschkus to mairs nelaide walam un danzoja, weeseem par jo leeleeem smekleem, tik duhschigi ar winu apkahrt, ka Schihda garee swahrki gaisa skrehja. Ahryuss logeem Janis us zita kahda kalpa teiza: „Tizi man, Tschipu, pee schahm kahsahm Hirschkus tas „makaris“ bij!“ —

Kad oträ deenà Podin fundse bij jau mahjas pahrgahjuſe, truhka klehſi 5 mahrzinas stearin ſwetschu un weena błoda kapata zukura. Tà Margreeta ſinoja.

Hirschkum bij Birks had mafsu opfolijis, had Ottolie apprezen-
schot. „Bet ijdaret to siike drihse!“ bij Hirschkus atteijis. —

Gings.

Terminu-falenders.

İş şahdeem Kursemes mesheem pahrdos malku:

1)	If Dobeles mescha	—	torgis	Dobeles pagasta waldē	2	oktob.
2)	" Baldones	" —	"	Baldones	" "	4 "
"	Makules	" —	"	Makules	" "	4 "
3)	Tukuma	" —	"	Slampes	" "	5 "
4)	Peenawas	" —	"	Sezes	" "	5 "
5)	Sezes	" —	"	Sezes	" "	6 "
6)	Gemburgas	" —	"	Greenwaltes	" "	6 "
7)	Grobinas	" —	"	Grobinas	" "	6 "
8)	Sefawas	" —	"	Sefawas	" "	7 "
9)	Taurkalnes	" —	"	Taurkalnes	" "	8 "
10)	Kandawas	" —	"	Kandawas	" "	8 "
11)	Andumes	" —	"	Bauflas	" "	8 "
12)	Bauskas	" —	"	Engures	m. k.	11 "
13)	Engures	" —	"	Kalnzeema	" "	12 "
14)	Klihwes	" —	"	Wezmuishas	" "	13 "
15)	Wezmuishas	" —	"	Wezmuishas	" "	14 "
16)	Wentopils	" —	"	Sarkan'muischās	" "	15 "
17)	Kurssichu	" —	"	Kurssichu	" "	18 "
18)	Rendes	" —	"	Rendes	" "	18 "
19)	Skrundas	" —	"	Skrundas	" "	20 "
20)	Talsu	" —	"	Talsu	" "	20 "
21)	Piltenes	" —	"	Piltenes	" "	20 "
22)	Nihzes	" —	"	Nihzes	" "	21 "
23)	Turlanas Walt.	"	"	Alschwangas	" "	25 "
24)	Alschwangas	—	"	Alschwangas	" "	25 "
25)	Wez-Schwahrdes	"	"	Wez-Schwahrdes	" "	26 "
26)	Nuzawas	" —	"	Nuzawas	" "	28 "
27)	Kuldigas	" —	"	Kuldigas	" "	29 "
28)	Saldus	" —	"	Saldus	" "	29 "
29)	Penkawas	" —	"	Penkules	" "	30 "
30)	Behri-Sihpeles	"	"	Lustes	" "	1 now.
31)	Saukas	" —	"	Saukas	" "	3 "
32)	Schlotes m.	" —	"	Dignajes	" "	4 "

Katrā weetā torgis eesahksees pulssten 10 no rihta.

Kas plaschakas finas pahr scheem torgen wehlahs, tas tahs atradihs Kursemes gubernas avisés № 71 sch. g.; mas ruhmes dehl mehs te wisu newaram usfhmet.

No. Jelgawas. Mums tē tagad godam japeemin ari wehl
žitas weetas, kurās ari Kursemes brihwlaifchanas - svehtlus
schogad ar atsinibū swineja. Jelgawas Latweefchu Annas bas-

nizâ tika 30. augustâ no mahzitaja Konradi k. pateizibas-deewkal poschana natureta. Mahzitajs ar filsteem wahrdeem sawu draudsî mudinaja, lai ta jese ari wairak yamostotees, lai ta wairak dodotees us grabmatu- lafschanu, lafschanas-biblioteku dibinaschanu, fwehtdeenas-skolas apmekleschanu, — un lai ta pahr wißahm leetahm sawu dahrgo brihwibu pareisi mahzotees leetat. Basnizâ bij altara preekschâ ar pukehm it jauki appuschkots transparents ar to wirräkstu: „Trihdesfmitais augusts 1818.“ Beidsot mahzitajs wehl fludinaja no kanzeles, ka wina nodoms ir, Latweeschu Annas basnizâ iskahrt fudraba „brihwessibas-wainagu,“ ka winam lahd 30 rublu preeksch tam jau ir labprah-tigi dahwati un winsch sawu draudsi loti luhds, wehl jo wairak zaur mihestibas-dahwanu pasneegschanan par to ruhpetees, ka schis wainags drishj waretu tapt apgahdats. — Wehlam schai jau-kai nodomai labu weikschanos un stipru lauschu peedalischanos zaur mihestibas-dahwanu pasneegschanan, tur klahrt peeminedami, ka min. wainagu wißlabaki nahtofschobs augusta fwehktobs waretu kâ paleekamu atminas sihmi basnizâ nolikt. — Ari S. Weinberga k. weesu-nams, Tselgawâ; bij isgresnots ar karogeem un transparentu, kuram tas wirräkstis bija: „Lihgo! Latwejem brihwessiba!“ Dseedataju foreem, kas us fwehtkeem bija atnahkuschi, Weinberga kgs. sawâ gastuhsi cerahdiya ruhmi bes mafkas us deenu un nahti. Zaur wiſu to winsch ne ween ir juhtigu un tautifsku firdi parahdijis, bet ari til lab dseedatajeem, ka ari fwehtku komitejai palihdsigu roku fneeditis. Kad ari no zitahm puschein til laipnigi un firfnigi isturetos, tad muhsu fwehtki buhtu plaschaki un preezigaki. Zeresim, ka W. k. labâ preekschfihme ari zitus us to paſkubinahs.

No Rīhgas. Rīhgas Latweeschu beedribas laisshanas-biblioteka tagad atkal eesahkuse sawas pilnigahs darishanas — un tapehz pasino, ka grahmatas nu top isdotas us laisshana il otrdeenas un peektdeenas, no pulksten 7 lihdi 9 wakarā. — Latweeschu beedribas svehtdeenas-skola eesahkahs 5. septemberi sch g. — Ari dseedataju-koris sahk atkal sanahkt Latw. beedribā us dseedashanas - stundahm. — Peektdien, 10. septemberi, eesahkabs atkal Rīhgas Latw. beedribā jautajeenu-isskaidroshana: schoreis isskaidroja J. Weinberg l.: Vahr Muchamedanu tizibas zelschanas; pehz isskaidroshanas bijuse dseedashana. — Svehtdeen, 5. septemberi, Rīhgas Latw. beedribas runas-wihru vulks spreeda, kā "Balt. Webstneis" raksta, vahr dascheem jo swarigeem jautajee-neem, no kureem wišwairak eewehrojami schee: 1) Vahr valihsfibu Turkijas Slawem lika B. Dihrik l. preekschā weenu winam vahr scho leetu is Pehterburgas veesuhititu wehstuli un wehlejahs, lai beedriba dotu par mēlti sahli un gaismu preeksch nodomata konzerta schim mehrkim par labu, un lai dahwanas, kas turpmāk beedribas valihsfiba-lahdē tiktu eemestas, nahktu par labu weenigi tik Turkijas Slawem. Runas-wihru vulks weenbalsigi pee-peenehma scho preekschlikumu. 2) Vahr valihsfibu Iwana Hūmüllera valizejeem. Teem, kas pee Rīhgas Latweeschu beedribas dibinaschanas lihdsdarbojuschees, buhs Hūmüllera wahrds wehl labā atminā. Pehz tam, kad "Latweeschu beedriba preeksch truhkumu zeesdameem," pee kuras Hūmüllers ari bij dedfigs lihdsstrahdneks bijis, sawas darishanas beidsa un isschlibrahs, tad winsch bij atkal tas dsihdamais gars, kas Rīhgas isskaitos Latweeschu spehkus saweda kopā un tos sapurinaja us pastahwigas Latweeschu beedribas dibinaschanu. Winsch prata labak, kā ne weens zits islihdsinat un farweenot tahs daschadas domas un wehleshchanahs, kas starp scheem sawā starpā swescheem sapulzteem mita, un winsch ari bij, kas it ihpaschi par beedribas apstiprinaschanu ruhpejahs. Un kad winsch pehzak Rīhgu atstahja, un zaur to wairs nespēhja pee beedribas darishchanam dalibū nemt, winsch tomehr patureja scho weenumebr mihiā peeminā, kā to redsam is apsweizinaschanas raksteem, kuras winsch il gadus us beedribas gada-svehtkeem atsuhtija. Schogad mina is Wilnas laistais raktis skaneja tā: „Es un daschi weendomneeki tulshojam sawas glahses lihds pehdigai pilei us tahs mums wīseem tik

dahrgas beedribas plaukschanu un sek̄migu darboschanoš." Zaur
visu to Hümülleris ir pelnijis-muhſu ſirſnigalo pateizibu. Kad
nu winſch pehz ilgas ſirgschanas, wehl pilnōs wihra gadōs,
julijā Vilnā ir aifgahjis uſ muhſchigu duſu un mehſ tadehſ
winam paſcham wairs nespehjam parahdit ſawu pateizibu, tad
lai parahdam to jel wina bes ſopeja palikuſchai nabaga familijai!
Uſ R. Kalnix k. preeſchā likschanu, runaſwihru pulks uſdewa ſe-
ſcheem wihreem ruhpetees par palihsibas gahdaſchanu. Berams,
ka ari no Rihgas ſawvaligo uguns- dſehſeju puſes kaut kaſ
preeſch ſchihs leetas tiſs darits, jo ari ſchi, tagad preeſch wiſas
Rihgas par leelako ſwehtibu buhdama ſabeeedriba ir dibinata
zaur Baltijas reguleereschanas-komisijas ſekreteri Iwan Hümüller.
3) Pa h r b e e d r i b a s n a m a p a h r b u h w e ſ c h a n u . Beedribas-
nama iſtabu eegroſſchana jau ſen ir iſrahdiuſehſ preeſch beedri-
bas dſihwes par nederigu un tadehſ jau daschkaſt ir ſpreeſts, ka-
gan buhtu iſtabas labak eetaiſamas; bet ar weenu bes kahdas
ſekmes. Behrn preeſch taſs leetas apſpreeschanas eezechla ihpa-
ſchu komisiju, bet ari ta naw ne ka vanahkuſe. Tadehſ runaſ-
wihru pulks tagad atſina par wajadſigu, zitu komisiju zelt un
tai uſdot, uſ wiſadu wihiſi gahdat par pilnigi pahrdomatu un
ſmalki iſſtrahdatu preeſchlikumu, ta ka pahrbuhwi waretu iſdarit
ne wehlak ka nahkoſchā waſarā.

Ahrsemès, ihpaschi Wahzijá, us laufaimneeziwas-lauka
dauds kas noteek, kas ari mums gan der eewehrot. Ta par
peemehru mehs dsírdam, ka ahrsemès stipri zelahs laufaimneeku
fredites-beedribas. tad laufaimneeku fwehtdeen as-
un seemas-fkolas, semkopibas-fabeedribas preesk

masakeem fainnekeem un zitas wi spahri-derigas ee stah-de s. Us preekschu mehs raudfisim pahr schahm un zitahm eeta-fahm jo plaschaki pasiaot. Schoreis ihsumà peeminesim fahdu semkopibas fweltdreenas-fkolu, kuru Schlesijas semkopibas-beebriba oktobera mehnesi, Schweidnizes pilsehtä (pee Breslawas), nospreeduse eetaisit. Schai skolai buhs tas noluhks, fawus skolneekus, ihvaschi tahdu semkopju dehlus, kuri wasaras-laikä no darba newar atstahtees, diwobs seemas pusgadbs no weetas semkopibä un taas te peederigas elematar-sinibas pehz jau-naku laiku pagehribas mahzit. Schini skolä grib jauneklus ari fwabada runa mahzit, lai tee sin droschi un isweizigi pagasta-darischanas isturetees. — Kamehr Berline palikuje var Wahzijas galwas-pilsehtu, tamehr tur aifweenu wairak un wairak laudis apmetahs us dñshwi. Zaur to nu, ka protams, dñshwouku-ihres paleek aifweenu dahrgakas un jauni nami teek buhweti. Tagad teek sinots, ka jaunu namu buhwetaji daudskahrt kritischi bankrotē. Franzija ari jau sahl ſipri ween atſiht, ka „mahziba tautas=fainnezbä“ ne ween augstakas mahzibas=weetas, bet ari laukskoläs ſoti deriga.

Altphilosophie.

„Kahdam Kandawneekam.“ Pateigamees sirfnigi par Juhsu eefuhit-jumu, ko nahlofschā num. usnemfim. Luhdsam, nepeeluhstat, bet apmeklejat muhs jo beeschali.

Atbildoschaj's redaktors un iſdeweis: G. Mather's.

S l u d i n a j u m i.

Sludinajums.

Tahs jau gaiditahs

roku fulamahs-maschines

no Heinrich Lanz, Mannheim,

ar patent lingas- (schwung-) spoli un misina spoles-lehgereeim, kas zaur
weeglu gresshanos un stiyrum it ihposchi ewehrojumas, ir atmahkushas un war
atkal katra apstelleschana tikt ispildita zaur 3

F. W. Grahmann,
Nikolai-eelâ, blakus strehlneku dahrsam.

Pirma godamaksa.

Pirma godamaka.

Darba weetas aiszelschana.

Zaur scho padewigi sinamu daru, ka es fawu darba-weetu no Pils-eelas us Katoku-
celu № 22, fudrabkaleja Dannenberg l. namu, esmu aiszehlis. Es apnemos jaunu
pulkstenu taifit, slitti strahdatus pulkstenu pahrtait, ka ari wiswifadas fatais-
fchanas us wišlabako un vor lehtahm zenahm aitawot.

Selqawâ.

G. Merz.

Geschichtsbürogräfinni-falofschu

W. Verchendorff a.
R. R. G. S. H. u. C. H. H. 13.

卷之三

卷之三

Sarū por fumu reenofumus, fowcemb inautefdem un gen. vigeiem. Sunfemē gour feso fiet, fa mon ir ifdemes, Relefderndu no ftertu-2mifus, mifatuo gumentafeléhu (ar faranu iftempi un ehrđi) fiaidbi noudi fent dirsi, am fo roaad cefpum mifas fories quini telefum.

tebas tortes foliatus teet palibet. Turcas 32 libbi 40 rap. dapri fabritia lehaffi mafja, ne sa p'vna forte. Mo in res fons, fa dudu lehaffi mafja. Turcas 32 libbi 40 rap. Rhygū behrf. Sifal palibet'eit babu iusq'as proident.

glaicītājās, deitas fregādi: **Gumi**: lai dzītu īstākās ut barošanu lūmīnu cēlāntus prečas dažādām un bēr- neem, un auglīgās pīcegu kālofās prečas fungēm un pīkāji.

